

рішень; Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України; Державного реєстру виборців; Реєстру позичальників; Державного реєстру документів дозвільного характеру; Єдиного ліцензійного реєстру [1, с. 173].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що інформаційно-аналітичне забезпечення оперативного (ініціативного) пошуку злочинно-активних осіб – це передбачена законодавством України система запроваджених заходів, спрямованих на збір, узагальнення, аналіз, зберігання та використання інформації, у тому числі обмеженого доступу, що має значення для вирішення завдань цієї діяльності в інтересах досудового слідства, безпеки громадян, суспільства і держави.

1. Основи оперативно-розшукової діяльності / С.В. Албул, С.В. Андрусенко, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін: за заг. ред. С.В. Албула. Одеса: ОДУВС, 2016. 270 с.

2. Захаров В.П. Інформаційне забезпечення боротьби зі злочинністю: монограф. Львів: ЛьвДУВС, 2008. 472 с.

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII із змін., внес. згідно із Законами України : за станом на 19.12.2018 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

5. Албул С.В., Мукоїда Р.В., Ноздрін Д.О. Роль оперуповноваженого карного розшуку в досудовому розслідуванні: навч. посіб. / За заг. ред. С.В. Албула. Одеса: ОДУВС, 2017. 130 с.

Єрменчук О.П.

кандидат юридичних наук

доцент кафедри

оперативно-розшукової діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ КРИМІНАЛІЗАЦІЮ ДІЯННЯ "НАВМИСНА ПОМИЛКА"

Забезпечення безпеки критичної інфраструктури (далі – КІ) в нашій державі регулюється нормами Конституції України та законів України, загальноновизнаними принципами і нормами міжнародного права, підзаконними нормативно-правовими актами.

Важливе місце в системі законодавчого забезпечення займає Кримінальний кодекс України, який забезпечує охорону прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам, у тому

числі й у сфері охорони об'єктів критичної інфраструктури (далі – ОКІ).

Водночас, наразі, в нашій державі залишаються недостатньо визначеними діяння, що можуть нести для ОКІ суспільну небезпеку такої величини, що, на наш погляд, потребують криміналізації. Існує й інша дискусія, пов'язана з раціональністю виділення таких дій безпосередньо для ОКІ.

У своїх наукових напрацюваннях вітчизняні вчені Національного інституту стратегічних досліджень, що займаються розробкою проблематики функціонування КІ, серед основних загроз КІ виділяють: надзвичайні ситуації (природні катастрофи, технологічні аварії), терористичні акти, диверсії, кіберзагрози, тощо.

Д. Бобро серед основних загроз КІ виділяє: техногенні аварії та технічні збої, викликані, зокрема, людськими помилками; природні лиха та небезпечні природні явища; зловмисні дії [1].

Інші науковці в «Зеленій книзі» обґрунтовують ймовірність виникнення загроз КІ від: аварій та технічних збоїв, небезпечних природних явищ, зловмисних дій [2].

Особливої уваги заслуговує позиція О.М. Суходолі щодо проблеми розширення сприйняття загроз КІ, зокрема виділення, як окремого виду такої їх форми, як втручання в систему управління КІ чи технологічний процес, руйнування об'єкта силами його ж персоналу. Таку загрозу ним пропонується ідентифікувати, як чинник "внутрішнього порушника". Як вважає дослідник, саме цей чинник міг призвести до успіху кібератаки на енерготоргівельні компанії України [3].

В ході аналізу наявних загроз КІ, вважається за доцільне підтримати позицію вищезазначеного дослідника та виділити серед основних загроз так звану «навмисну помилку», під якою пропонуємо розуміти *умисні дії чи бездіяльність, що можуть вчинятися з метою приведення будь-якої системи чи установки об'єкта критичної інфраструктури в критичний стан (вимушеної зупинки функціонування, виведення з ладу чи знищення)*.

На наше переконання, виділення загроз подібного характеру та їх криміналізація сьогодні для нашої держави дійсно є необхідним, особливо за сучасних умов «гібридної війни» та відповідає існуючим тенденціям в іноземній практиці.

Позиція автора щодо виділення зазначеного складу злочину обґрунтовується тим, що об'єктивна сторона складу злочину виражається в умисних діях для приведення будь-якої системи чи установки в «критичний стан», хоча частково й охоплюються об'єктивною стороною складу злочину «диверсія» (с. 113 КК України), проте має нести меншу суспільну небезпечність. Суб'єктивна сторона діяння, зокрема, мета не має такого масштабного характеру, має на увазі зниження економічного, науково-технічного потенціалу держави, а може полягати в бажанні дестабілізувати роботу лише певного вузла, припинити певний вид діяльності об'єкту КІ

тощо.

Прикладом «навмисної помилки» можуть бути дії в обслуговуванні обладнання, маніпуляціях з ним, такі, як умисне неправильне програмування систем управління, втручання в роботу важливих частин установки з використанням наявних на будь-якому підприємстві допоміжних засобів і інструментів. Водночас, для закінчення цієї умисної протиправної дії настання негативних наслідків у вигляді заподіяння шкоди не вважається важливим подібно до ст. 194 КК України (умисне знищення або пошкодження майна). Поряд з цим, зазначені дії мають відмінні кваліфікаційні ознаки і від складу злочину, передбаченого ст. 277 КК України (пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів).

Удосконалення правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури в Україні через криміналізацію діяння «навмисна помилка» та виділення його в окремий вид чи імплементація в злочини, передбачені ст.ст. 113, 194 КК України, матиме позитивний вплив на стан національної безпеки в Україні.

Оскільки об'єкти критичної інфраструктури впливають на безпеку певного регіону та стан захищеності національної безпеки України, родовим об'єктом злочину «навмисна помилка» мають стати суспільні відносини, що охороняють основи національної безпеки.

У разі виділення «навмисної помилки», як окремого виду злочину, доцільним буде внесення змін до ст. 216 КПК України та закріплення підслідності в розслідуванні зазначеного злочину за органами безпеки.

1. Бобро Д.Г. *Визначення критеріїв оцінки та загрози критичній інфраструктурі* // Стратегічні пріоритети. Серія: Економіка. 2015. № 4. С. 83-93.
2. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні: зб. матер. міжнар. експерт. нарад / упоряд. Д.С. Бірюков, С.І. Кондратов; за заг. ред. О.М. Суходолі. Київ: НІСД, 2016. 176 с.
3. Суходоля О.М. *Захист критичної інфраструктури в умовах гібридної війни: проблеми та пріоритети державної політики України* // Стратегічні пріоритети. Серія: Політика. 2016. № 3 (40). С 65-67.